

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Francišanska ulica št. 6. Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko. — Telefon številka 118.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo vjudno vabimo na novo naročbo, stare p. n. naročnike pa, katerim je potekla konec meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času obnove, da pošiljanje ne preneha in da dobe vse številke

„DAN“

velja v Ljubljani na dom dostavljen: Vse leto . K 18— Četrta leta . K 4'50 Poi leta . K 9— En mesec . K 1'50 V upravnistvu prejemam na mesec K 1'20. S pošiljanjem po pošti v Avstriji velja: Vse leto . K 20— Četrta leta . K 5— Poi leta . K 10— En mesec . K 1'70 Za Nemčijo vse leto K 24. Za Ameriko in druge dežele vse leto 30 K. Naroča se lahko z vsakim dnem, a hkratu se mora poslati tudi naročnino, drugače se ne oziramo na naročilo. Pri reklamacijah naj se navede vedno dan zadnjega plačila naročnine. List se ustavlja 10. dan po poteku naročnine brez ozira in vsakemu, kdor je ne vpošlje o pravem času. Upravnistvo „DNEVA“.

Boj za trobojnico.

(Tajna seja pripravljalnega odbora za katoliški shod v Ljubljani. — Po stenografičnemu zapisniku.)

Prisotni: dr. Šusteršič, dr. Pegan, dva profesorja, eden iz lemenata, drugi iz gimnazije, dva župnika, dva lemenatarja, en Slomškar, ena klerikalka.)

Dr. Šusteršič: Otvori sejo, pozdravi navzoče in da besedo takoj dr. Peganu.

Dr. Pegan: Slavni zbor! Sklinal sem današnjo sejo zato, da rešimo vprašanje glede zastav. Kakor vam je znano, smo zadnjič enoglasno sklenili, da se t. zv. slovenska trobojnica odpravi in da se nadomesti s pravimi kranjskimi barvami kranjskih stanov, katerih nasledniki smo mi. Nastal pa je proti temu hud odpor in, kar je najbolj obžalovati, ne le v liberalnih listih, ampak tudi med našimi pristaji v mestu in na deželi. Dobil sem več ogorčenih pisem, v katerih se nam preti, da nastane v lastnem taboru vihar, ako se dotaknemo trobojnice. Eni pravijo, da smo šli predač, drugi, da je prezgodaj in da dajemo s tem nasprotniku orožje v roke. Jaz sem se ravnal po sklepu seje in me ne zadene krivda. Prosim, da gospodje povedo svoje mnenje.

Dr. Šusteršič (prosi za besedo): Izjavljam, da dež. odbor o tem še ni sklepal in prosim, da pride to v zapisnik. Mi v dež. odboru stojimo prejšnje odločbo na tem, da se trobojnica odpravi, počakati pa je treba ugodne prilike. Dež. odbor se bo ravnal v tem po vaših navodilih. Pomisliti pa je treba, da so prihodnje leto volitve in je treba paziti, da

ne nastane nemir med ljudstvom. Prosim, da se torej varuje dež. odbor pred javnostjo. Ker me kličejo važni opravki, se moram posloviti. (Odide.)

Dr. Pegan: Izjavo g. dež. glavarja jemljemo na znanje.

Prvi profesor: Dovolite! Jaz res ne vem, zakaj bi bilo treba pred javnostjo kapitulirati. Res bi liberalci zagnali krik — pa kaj bi jim pomagalo? Nemir se kmalu poleže. Kak krik je bil, ko smo napadli cirilmetodarijo — danes je vse v redu — razbili smo sokola — danes je pozabljeno — izdali smo septembreske dogodke — narod se za to ni zmenil — Jaz mislim, da je zadnji čas, da odpravimo trobojnico, ki najbolj spominja na liberalce. Brez sile, ni zmage.

Župnik: Jaz se s tem ne strinjam. Pomislite, da so se pod trobojnico borili Božidar Rajič, Trstenjak, Bleiweis.

Lemenatar: Tisti časi so minili. Za nas nimajo Rajiči in Trstenjaki pomena. Mahnič je nastopil proti njim. Ako je narodnost paganstvo, je trobojnica prvo znamenje paganstva — med paganstvom in krščanstvom pa ni mogoč kompromis — torej je naravno, da na katoliškem shodu trobojnica nima prostora.

Slomškar: Tako je.

Drugi župnik: Meni se tudi zdi, da je že skrajni čas, da se konča s tisto narodno maskerado. Pravzaprav se čudim, da država vse to dopusti. Saj ima narod dve zastavi: cesarsko in papežovo — kaj je treba še tretje. Človek bi se iz samih barv ne spoznal. Tudi deželnih barv ni treba. Mi smo zato tu, da visoko dvigamo črno-rumeno in belo rumeno zastavo — vse drugo pa je protidržavno in proticerkveno. Mislim, da moramo gledati, kako na nas gledajo od zgoraj. Mi imamo zastavo križa!

Klerikalka: Tako je. Saj imamo marijine zastave!

Lemenatar: Jaz mislim, da to pomeni naš napredek, ako ravno ob sedanjem shodu zavrzemo trobojnico in s tem pokažemo našo popolno zmago. Na prvem shodu smo zavrgli narodnost, na drugem smo vdarili po sokolu, na tretjem je prišla na vrsto cirilmetodarija — in zdaj je treba uničiti še zadnji znak starih časov — trobojnico. Opozorjam vas, da letos slavimo 1600 letnico zmage krščanstva nad paganstvom — najlepša proslava te zmage na Slovenskem bo naš shod in pokažemo se prave krščanske bojovnike, ako tudi pri nas poteptamo znamenje paganstva.

Slomškar: Tako je.

Dr. Pegan: Dovolite. Jaz sem popolnoma vašega mnenja. Ampak ne gre — iz pisem vidim, da ne gre — javno mnenje. napačni nazori.

Župnik: Kaj ne gre? Kdo bo vprašal? Mora iti. Rogoviležev ne potrebujemo v svojih vrstah. Mi ne poznamo odpora, kdor ni z nami je proti nam. Nebeško kraljestvo šilo trpi — pravi evangelij. Tudi drugim našim sklepom se niso ljudje takoj pokorili — danes gre vse lahko. Ljudi je treba prisiliti, da spoznajo resnico.

Dr. Pegan: Imate popolnoma prav, gospod župnik. Ampak saj poznate razmere. Ljudje začno govoriti o narodnih svetinjah itd.

Župnik: Kaj svetinje, kake svetinje. Naše svetinje so v cerkvi in v državi — te naj narod moli in obožuje. Drugih svetinj mi ne poznamo. Naša stranka ima sama svoje svetinje. Sicer pa je vse to d. k. Kar dosežemo, dosežemo le s silo. Glavna stvar je, da ljudje ubogajo, ker morajo ubogati.

Slomškar: Tako je.

Dr. Pegan: Vem, da je tako, ampak...

Lemenatar: Le z železno doslednostjo je zmagal Konstantin.

Dr. Pegan: Dovolite, meni ni bilo za trobojnico nikoli, kakor ni bilo vam — ampak javnost bo to izrabila — saj ste čitali.

Profesor: Izdali smo septembreske dogodke! — Kaj je škodovalo? Nič. — Izdali smo Ljubljano: »Koliko krika o »slovenskem« mestu! Kaj je nam škodovalo? Nič. — Uvedli smo političen bojkot. Zopet krik! Kaj je nam škodovalo? Nič. Ravno tako je s trobojnico. Ona nas bo ločila od liberalcev in narod se bo kmalu odvalil teh barv.

Dr. Pegan: Mislim, da je treba vprašanje presojati pred vsem s stališča stranke. Kaj je naš končni cilj, to vemo — za sedaj pa je treba popustljivosti, v kolikor naroden čut še ni popolnoma zadušen. Zato je treba o tem slučaju popustiti, saj gre samo za kramo — naša načela so preveč vzvišena, da bi jih to motilo.

Župnik: Rekel sem, da ima ljudstvo dve zastavi dovolj, nam ni treba niti panslavizma niti srbofilstva. Mi s proslavljanjem nimamo nič skupnega.

Slomškar: Tako je.

Lemenatar: Očitati so nam, da so to barve slovenskih protestantskih stanov. Mislim, da to ne drži, ker ti so bili verni.

Slomškar: Tako je.

Drugi lemenatar: Jaz bi pa vendar mislil, da namen posvečuje sredstva. Ako narod sedaj res ni pripravljen odreči s svoje trobojnice — jo je treba vendar porabiti za reklamo. Neumno bi bilo zaradi barv odganjati ljudi — in delati razdor med nami. Zato naj se trobojnica za sedaj še pusti.

Klerikalka: Kaj pa poljski gostje. Ti bodo žaljeni!

Slomškar: Tako je!

Lemenatar: ...poljskim gostom naj se pojasni, da smo živeli

doslej v zmoti in da se trobojnica v kratkem odpravi.

Dr. Pegan: Mislim, da bi bila nadaljna debata odveč. V bistvu smo torej vsi zato, da se trobojnica odpravi. Kdor je za to, naj dvigne roko! (Vsi glasujejo za to.) Ker pa vsled priprav za katoliški shod ni časa, da bi se na zunaj to vprašanje popolnoma rešilo, bom podal v »Slovenec« izjavo, da sem bil nekaj časa odsoten iz Ljubljane in da se je vprašanje glede trobojnice napačno tolmačilo. Ker moramo varovati dež. odbor, bom izjavil, da dež. odbor o tem še ni sklepal. Da se ne bodo deželne barve napačno razladale, bom rekel, da bo slovenska trobojnica prišla do popolne veljave. Kdor je zato naj dvigne roko! (Za predlog glasujejo štirje.) Predlog je sprejet. Zaključujem sejo in se zahvaljujem za udeležbo.

Iz Nabrežine.

V soboto popoldne sem prišel z vlakom v Nabrežino, kjer sem prenočeval, šele v nedeljo sem se odpeljal zopet v Trst.

En dan in eno noč sem preživel med Nabrežinci in spoznal sem njihove dobre in slabe strani. — Nabrežinski delavci so precej izobraženi. Med sabo vedno debatirajo o politiki; v gostilni, pri kozarcu vina se celo večkrat sprejo radi političnega prepričanja; no, v Nabrežini pripada večina delavstva socialistični stranki. Izvedel sem, da imajo tudi veliko knjižnico, kjer se izobražujejo. V neki gostilni sem prišel v pogovoru z nekim delavcem, ki dela v kamnolomu.

— Imate mnogo dela, — ga vprašam.

— Ne! Odkar je vojna na Balkanu, je prav malo dela, tako da morajo gospodarji marsikoga odpustiti, — mi odgovori.

— No, kam pa gre tisti, ki je odpuščeni z dela?

— Ali dobi tukaj kako drugo delo ali pa gre v Trst; nekateri gredo celo na Nemško. Tam imajo dobro plačo, od 10—20 kron na dan. Delo pa je tam nezdružljivo. Tamošnjil kamen je bolj mehak ter vsebuje rmen, strupen prah. To se nabere v delavčevih pljučah in kadar ga je dovolj, mora umreti. Nikdo ne more vstrajati čez tri leta.

— Koliko plače pa imate tukaj?

— Od 4—7 kron. Dela imamo 10 ur na dan; leta 1915 pa nam bodo morali znižati na 9 ur. Organizirani smo vsi, in če izbruhne štrajk, smo solidarni, nikdo ne gre na delo; to se je že večkrat dogodilo.

— Še dalje sem govoril z delavci o delu, o delodajalcih in o njih življenju. Izvedel sem tudi, da je v nabrežinskih kamenolomih posebno dosti Furlanov. Ali ne skrbi morda socialna demokracija za to? O na-

Rumunska epopeja

Carmen Silva.

Halo, halo, hajd na boj, vstani dragi narod moj, dvigni se mi nad Bolgare, poslovanjene Tatare — Zdaj prišla je naša ura, zmaga naša naj kultura.

Hajdi, hajdi, hajd na boj, vstani dragi narod moj, »V Sofijo« naj pot te vodi, tam balkanski spor razsodi, tam pravično vsem razdeli, da bomo vsi enako imeli.

Hajdi, hajd konjiček moj, lepo pesmico zapoj, stari časi so minili, ko Bolgare smo častili — zdaj deželo jim vzemimo, in jo zase razdelimo.

Hajdi, hajdi, soprog moj, čete zberi mi na boj, Ferdinand — Eleonora, Vse ponižati se mora — ti boš vladal nad Balkanom, Turkom, Grkom in Slovanom.

Halo, halo, za menojo, slavni žurnalstov roj, Moje čete v boj spremite, slavospeve jim pišite — našim zmagam, borbi hudi, svet vesoljni naj se čudi.

Preko Donave hitela vsa rumunska so krdela, ker sovražnika ni bilo, se jim dobro je godilo, a po svetu gre pisava: čast junakom, slava, slava.

»Le korajžo, možakar... nič se je ne boj!«

Takrat pa je zdajci vstala Marta, ki je bila spoznala mahoma, kaj se godi. Obraz ji je žarel od srda in sramu.

Planila je kvišku, odpehnila Teodorja, ki jo je hotel zadržati, in planila z lože. Vihar bravov se je valil za njo.

Zbežala je, kakor brez uma, on pa je odmotaval prekanja je jermen svoje sablje, ki se mu je bil zapletel okrog stola...

V svoji zmedenosti je odprla Marta steklena vrata, ki so vodila na hodnik — vrata, skozi katera je mislila, da je prišla. Toda spomin jo je prevarenil: vrata so bila druga.

Hodnik je bil res podoban onemu, ki je vodil v Olimpijino pisarno, toda vodil je v zbiralnico umetnikov.

Sama samcata je ostala tamkaj Marta — zdajci pa so se odprla neka vrata — Parižanka se je postavila pred njo:

»Ali iščete nemara svojega ljubimca? ... Ni ga tu.«

»Mojea ljubimca?« je jeknila reva bolj osuplo kakor ogorčena...

»Ne mislim očeta vašega otroka... saj vem dobro, da on ne more biti tukaj. In če hočete dober svet — res bi bilo bolje, da se pobrinite zanj, kakor pa za tega.«

Marta jo je gledala z blodnimi očmi.

(Dalje.)

LISTEK

PAVEL BERTNE:

Otrok ljubezni.

(Dalje.)

»Ah, ne,« je vzklilnik Florestan, ki ni hotel, da bi kdorkoli na svetu, ne izvemši Regine, podtikal prelestni mladi ženski tako brezsrčno ravnanje. »Ne, ne... Če bi mi bili pustili povedati do kraja...«

»Kaj bi bili rekli?«

»Da reva še niti ne ve, kakšna nesreča jo je zadela.«

»Oho! Kako pa veste vi?«

»Jaz vem zato, ker sem bil pred par dnevi — ko še ni bilo Prusov tik pred mestom — sam v Vrsalju in sem šel poprašat v pisarno de- vetega kirasirskega polka... Raz- ume se, da sem si dobro premislil, povedati siroti... saj izve itak še prezgodaj...«

»Tak ona misli, da še živi?«

»Bogme, da.«

»Vraga, to je res smešno.«

Zasmejala se je z glasnim, pre- šernim smehom, ki pa ni zvenel prav nič odkritosrčno.

»Kaj je tako smešno? ...«

»To, kar dela ravno zdajle.«

»Tak kaj pa vendar dela?« je vzklilnik Florestan ves vznemir- jen.

»Reči, ki ne bi bile veselile nje- tega ranjega v tej solzni dolini in

ga tudi ne veselijo na onem sve- tu.«

»Ah — vaših ugank pa res ne razumem.«

»Tak stopite vendar in pogledjte skozi luknjo v zagrinjalu. Pred vso dvorano igra komedijo. Kadar člo- vek ljubimkuje, se mora skriti bolje in iti kam drugam.«

»Ona ljubimkuje s Teodor- jem?«

»Le sami pojdite pogledat, da ne porečete: ona jo opravlja. In če imate kaj srca, povejte ji, da trenetek ni pripraven zanj, če se misli obna- šati tako škandalozno...«

»Ne... res me zanima, kaj je na tej reči...«

In Florestan se je spravil na oder, da pogleda skozi luknjo v za- grinjalu.

Marta se je vrnila baš takrat; pričela se je bila, da je vse v naj- lepšem redu pri teti in da spi dete- ce sladko in globoko v svoji zibelki.

Smehljaje se je stopila mlada ženska v ložo... a Teodor je sedel zopet za njen hrbet, s trdnim name- nom, poizkusiti zdaj napad, o kate- rega zmagovitosti ni dvomila »nje- gova nečimerna pamet.«

Florestan ni videl ničesar več: ravno v trenutku, ko je pritisnil oko k odprtini, je zazvonilo — premor je bil pri kraju. Zdaj je moral ure- diti vse polno režiserskih malenkos- ti, ki so ga zanimale preklicano malo v tem trenutku. Med tem pa je

ugibal neprestano o tem, kar mu je bila povedala Regina. In ko je opravil vse, se je vrnil v svoj kurnik, mrmraje:

»Packa ti, grda, ki se okorišča z neizkušnostjo ubogega dekleta... z njeno preprostostjo in zaupljivo- stjo... Sirota gotovo ne slutí nje- govih namenov; šali se z njim in se niti ne zaveda, da jo gledajo ljudje, ki jo obsujejo zdaj pa zdaj s svojim posmehom...«

Sicer pa je bil oče Florestan bolj ogorčen kakor iznenaden. Že par dni je opažal, da se nekaj godi. Videl je, da začena Teodor z veliko hinav- ščino in potuhlenostjo obleganje mlade ženske, ki jo je sprejela nje- gova mati pod svojo streho. Samo nekaj se mu je zdelo čudno; kako, da gospa Olimpija ne opazi ničesar? Tako premetene babnice, kakor vratarica pri »Sto norostih«, vendar ni bilo daleč na okoli...

Če gospa Olimpija ni videla si- novega početja, je bilo znamenje, da ga noče videti. Bila je torej sporaz- umljena s Teodorjem v tem podjetju. Saj — če je bila ona poleg, ni moglo biti nič drugega kakor podjetje, kjer je šlo za denar.

Vse te reči so se bile začele baš takrat, ko se je on vrnil iz Vrsalja z novico, da je bil gospod de Rožegi ubit pri Rejšofenu.

Mari je mikalo Teodorja, posta- ti njegov naslednik?

Ali bi dovolila to gospa Olimpi-

rodni delavski organizaciji imajo tamošnji delavci čisto napačne pojme. —

— Nadalje sem govoril z delavci o narodnosti. Tu sem šele spoznal vpliv socialne demokracije. Rekli so mi:

— Nam je vseeno, naj govori slovensko ali italijansko, čisto vseeno!

— Kam pa pošiljate svoje otroke v šolo? sem vprašal radovedno. — V Legino šolo! mi je odgovoril eden. Kaj hočete! V slovenski šoli se ne nauči nikoli toliko kakor v italijanski in Legina šola je prav dobra! V slovensko šolo hodi malo kdo!

Pač žalostno! Tu je dokaz!

Socijalna demokratična stranka širi — morda nehoti in nevede — ampak širi med ljudstvom narodni indiferentizem in odpadništvo!

— Saj je pač vseeno, v katero šolo hodimo, da se le preživimo in dobimo delo! tako pravijo. —

Pomislite vendar, kako majhen je naš narod, kako trpi; od vseh strani pritiskajo sovražniki nanj in nas hočejo uničiti. In vi spite, vi pomagajte sovražniku, da nam vzame kos za kosom naše domače grudi, z našimi solzami in z našo krvjo poskropljeno. Vstanite, vstanite in prihitite v vrsto bojevnikov, ki se bojujejo za naš zatirani narod! —

Šel sem proti kolodvoru počasi, zamišljeno; črna misel mi je morila dušo: Moj narod je — proklet! —

Predno sem se odpeljal, sem si še ogledal Höllerjevo razstavo. Polna soba starih izkopljin je sad njegovga 10letnega truda. Hinko Höller ni nikakor bogat človek. Da živi, si prisluži s sobnim slikanjem. On sam pa je zelo študiran. Cele dneve tiči pri obrežju, kjer je stal nekdaš grad, ali pa v podzemskih jamah. Tam študira in preiskuje. Ker je dobil razen drugih starinskih stvari, tudi razne napise in knjige, bi nam lahko napisal kak zgodovinski spis Nabrežine in drugih kraških vasi. — Pač škoda, da sem si ogledal to bogato zbirko le površno; moral sem hiteti na kolodvor, kjer me je že čakal vlak.

To bogato razstavo si ogleda lahko vsak zastoj. Tudi za pojasnila in tolmačenje ne zahteva gosp. Höller ničesar, pač pa ima na mizi Ciril Metodov nabiralnik. Kdor pride v Nabrežino, naj ne zamudi te ugodne prilike in ogleda naj si razstavo.

Oddrhal je vlak, jaz pa sem se zatopil v misli. Ali bi se ne dobil bogat in blag človek, ki bi g. Höllerja vsaj materialno podpiral pri raziskovanju.

Vlak se je ustavil na postaji v Trstu in jaz sem se spomnil župančiča in šepal sem polglasno njegove verze: Pa so srca, tiha in močna...

Slovenska zemlja.

Vrnsko.

V ponedeljkovi številki »Slov. Nar.« se je čitalo, na kakšen način izživa c. kr. pošta na Vrnskem slovensko ljudstvo. Res, skrajni čas, da napravi občinski odbor potreben korak, da izžigne napis na poslopju poštnega urada, ki gleda tako ponosno in mogočno v beli dan, seve v slavnem švabskem jeziku. Žalibog se je poročevalec »Slov. Nar.« ogledal poštno poslopje od zunal. V notranjščini pa vladajo razmere, da stranke naravnost ogorčene odhajajo iz poštnega urada. Komaj par mesecev

je preteklo, odkar se je sprejelo na tukajšnji poštni urad nekega nemščurka in čuka obenem kot praktikanca, ki sedaj na vse pretege nemškutari, izživa in se norčuje s slovenskim ljudstvom v prvi vrsti s tem, da oddaja receptise vedno v nemškem jeziku, čeravno so pošiljatelj slovensko naslovljene. Žalostno je, da je ta možakar, sin slovenskih kmečkih staršev in zna tako malo ceniti svoj materni jezik. Čudimo se pa tržanom kot prebivalcem naprednega trga, da zamorejo takšno postopanje toliko časa mirno dopuščati. Upamo pa, da se bo odslej nastopalo kakor zahteva narodna dolžnost in v takšnih slučajih odločno zahtevalo receptise in druge enake stvari v slov. jeziku. Pa to še ni vse. Kako junaško se zna vesti ta človek proti kmečkemu ljudstvu, priča tale slučaj: Ni še dolgo, ko je poslal neki kmet iz pol ure oddaljene vasi Čeplje svojega sosedu, ko je šel tudi ravno po opravih na Vrnsko, z receptisom po denarno pismo. Ker je to pri našem kmetu redek slučaj in ker lastnik pisma gotovo ni hotel povedati sosedu, da bo prinesel denar, se isti napoti v poštni urad in izroči gospodu praktikantu receptis. Ta vse potrebno ukrene in iz gole zlobnosti vpraša čez nekaj časa kmeta, »česa pa še sedaj želite.« Kmet je bil na nejasnem in misleč, da je v tem, ko je receptis oddal, opravil vse, odgovori: jaz ne vem, menda nič ne dobim. — Gospod praktikant pa je kmeta na kratko odslavljal ne da bi mu dal pismo. Ubogi kmet se vrne brez receptisa in brez denarja v Čeplje, uro pozneje pa se ves v skrbeh zopet pojavi v poštnem uradu, da bi dvignil denarno pismo. Tu se že vse neha. Tako postopanje je naravnost podlo. Za to junaško dejanje se pa še potem hvah sam okoli, češ naj pride še enkrat, saj ima čas. Slavno ravnanje poštnega urada pa opozarjamo, da stori potreben korak proti temu »praktikantu« in v nadalje prepreči take stvari, sicer se bo tega nemščurka temeljito zgrabilo za ušesa in se ga vprašalo, ali je zato plačan, da se s strankami norčuje ali, da vestno in redno opravlja svoj posel.

Iz Koroške.

Podpisani imam naročen »Dan« in še drug (nemški) dnevnik iz Gradca. V to, da sem naročil izven »Dneva« še drug dnevnik, bil sem naravnost prisiljen, ker včasih po 2, 3, 4 dni »Dana« ni bilo. Pripomniti moram, da je bil tedaj »Dan« večkrat konfisciran in so nastale tudi zaradi tega nerednosti. Zdaj od vrgredi sem pa je dohajal precej redno. Kar se pa godi v novem času pri pošti z »Dnevom«, to presega že vse! Pogosto ga po 2, 3 dni ne dobimo. Potem mi dostavlja pošta včasih kar po tri liste na enkrat. Zgodilo se je, da sem številko reklamiral in da je dospela reklamirana številka prej sem, kakor pa prvotna (redna). Ni dolgo tega, kar sem prejel tako štev., ki je hodila že na Dunaju in šele od tam (od glavnega poštnega urada na Dunaju) bila je poslana sem. Pripomniti moram izrecno, da je naslov tako razločen in natančen, da bi ne smelo biti nobene pomote. Označena je natanko zadnja pošta in dežela (Koroška). Pa vse to še ne zadostuje! Zdi se mi, da v zadnjem času nekdo dežele Koroške sploh neče poznati, ker skoro na vsako številko je našmireno s prav slabo pisavo nekega nemškega ali nemškutarskega napol-analfabeta: Kärnten. Večkrat sem že reklamiral nedežle številke, pritožil sem se že

Med nami živi mož, ki deluje proti tem načelom. Bela vrana je, ker mož je hvaležen! Ne zase, nego za ves narod. V naših zaslužnih politikih, pesnikih, pisateljih, slikarjih, kiparjih in še drugačnih kulturonoscih je tekem svojega življenja že napisal majhno knjižnico. Njegovi spomini sežajo daleč nazaj v našo kulturno historijo in povedati ima marsikaj, kar bodo zanamci visoko cenili kot prispevek h karateristiki našega kulturnega boja in napredovanja. Občeval je osebno in še več pisano z dr. Jakobom Razlagom, bil z Josipom Jurčičem enajst mesecev znanec, občeval z Davorinom Trstenjakom, Andrejem Fekonjo, J. Cimpermanom, Simonom Gregorčičem, dr. Josipom Vošnjakom, Aškercem, prof. dr. Jakobom Sketom, prof. Apihom, Andrejem Einspielerjem, proston Lovrom Serajnikom, Božidarjem Rajčem, Jakobom Gomilšakom (»Slovenec sem«), s slikarji Janežem in zlasti Jurjem Šubicem, Grlicem, Ogrinom, kiparjema Rendičem in Progarjem ter še z neštetiimi drugimi.

»Ljubljanski Zvon«, »Slovan«, »Edinost« in »Slovenski Narod« so prinesli že dolgo vrsto spisov iz njegovega peresa o teh zaslužnih slovenskih možeh, in pravkar dovršuje svojo knjigo »Sto znamenitih mož«, obsežajočo biografske spomine na

tudi na poštino in brzojavno ravnanje za Štajersko in Koroško v Gradec, pa vse zastoj. Prilagam zraven dva ovitka. V ovoj A nahajala se je štev. 562 od dne 18. 7. 1913. Prejeti bi jo bil imel že 18. 7. 1913 zvečer, a dospela je sem šele 20. julija 1913 zvečer, torej za dva dni prepozno. V ovoj B nahajala se je štev. 563 od dne 19. julija 1913. Prejeti bi jo imel dne 19. julija (isti dan, ko je izšla), a prejel sem jo še le 24. julija, torej za pet dni prepozno. Po mojem mnenju imel bi biti utisnjen prav razločno pečat prejemne in pečat oddajne pošte (z razločnim datumom). Tedaj bi se vsaj moglo kontrolirati: kje se nahaja nedostatek. Zda pa utisne pečat samo prejemna pošta in še ta tako nerazločno, da datuma ni mogoče videti, in da je torej vsaka kontrola nemogoča.*

*) Op. uredn. Prinašamo ta dopis, ker se iz njega dobro vidi, kaj se vse godi pri nas!

Pogreb dr. Kušarja v Kranju.

Včeraj popoldne ob 5. uri se je vršil v Kranju izpred pokojnikovnega domovanja pogrebni izpoved dr. Kušarja. Tako veličastnega pogreba ne pomni starodavni Kranj izza Prešernove dobe. Vsi, ki so prišli k pogrebu, so dospeli iz srčne potrebe, izkazati pokojniku poslednjo čast. Nič ni bilo takozvanega oficialnega zastopstva — kdor se je udeležil pogrebne slavnosti, tega je gnalo k njej — srce. Spremili smo k zadnjemu počitku moža — Slovenca — Sokola. Nebrojna množica se je zbrala, da pospremi dr. Kušarja na zadnji poti. Ljubljana je poslala impozantno zastopstvo, ki ga je vodil podžupan dr. Triller in dež. odbornik dr. Novak. V odličnem številu je bilo zastopano tudi napredno slovensko učitelstvo, ki mu je rajni dr. Kušar iskren in zvest prijatelj. — Tudi planinci so se zbrali v lepem številu, saj je naše slovenske gore ljubil dr. Kušar iz polnega srca. — Iz vseh slovenskih krajev so dospeli njegovi stanovski tovariši. Imen vseh odličnjakov niti ne moremo navesti. — Neizbrisen vtisk je pa napravil nastop Sokolstva, ki je svojega požrtvovalnega brata spremlilo v domačo zemljo počivati. Gorenjska Sokolska Župa je bila zbrana polnoštevilno, a dospeli so tudi zastopniki ostalega, zlasti ljubljanskega Sokolstva. Sokolstvu na čelu se je razvrstila sokolska konjenica, ki ji je bil dr. Kušar ponosen načelnik ob svojem bivanju v Ljubljani (1904). Pevci pod vodstvom okr. sodnika in skladatelja O. Deva zapeli dve narodni pesmi (»Gozdič je že zelen« in »Vigred se povrne«) — kar je učinkovalo do solz. — Ob grobu je govoril starosta Gorenjske Sokolske Župe, brat M. Marinček, ki je v markantnih potezih očrtal življenje in delovanje pokojnika: Slovenca — človeka — Sokola! Pogreb je pokazal, da smo izročili materi zemlji demokratsko-Sokola, ki so ga vsi ljubili, kakor je on ljubil vse: vse je objemal z ljubeznijo svojega srca! — Brat Kušar je bil praporščak kranjskega Sokola. Zato so ovili njegovo krsto s svojim praporom, nosili so jo bratje, dokler je niso položili v grob. Tam mu bo počitek sladak: da ga nihče ne moti, stoji na straži Sokol!

osebno občevanje z njimi. Kulturnemu zgodovinarju odpre s to svojo knjigo marsikaj nejasnega in zagotnega. In v svojih popolnih opisih »Križem domovine«, »Sprehodi po domovini« in »Potopisne arabeske« je rešil nehvaležni pozabnosti marsikoga in marsikaj. Malokdo v Sloveniji je poznal in pozna toliko znamenitih rojakov kot on, a nihče jim ni za vsako lepo preživelo uro izkazal toliko hvaležnosti kakor on. Že 1. 1892. je izšla v Trstu njegova brošurica »Spomini na znamenite moške slovence«, ki so bile drugim biografom dobrodošli viri. V vezani in nevezani besedi je klical živce na delo in je oplakoval mrtve v grobeh. V Pakjovi »Zori« je pisal še novele iz umetniškega življenja in iz lastnih doživljajev po divnih ljutomerskih gorah, v »Kresu« je opeval panonsko zemljo, v novejših leposlovnih in političnih listih pa je priobčeval lirске pesmi, tudi sonete potopisne, kulturne, folklorne črtice, ocene umetnikov in slikarjev in kiparjev jugoslovanskih in še posebej slovenskih ter je bil vedno navdušen, temperamenten propagator literarne in vpodabljajoče umetnosti sploh.

Videl je mnogo sveta in občeval z neštetiimi zanimivimi, originalnimi ljudmi, zato pa ve pripovedovati vedno zanimivo. Izven svojih

Dnevni pregled.

Klerikalci in narodnost. Poskus naših klerikalcev, da bi Nemcem na ljubo reaktivirali že pozabljeno zastavo nekdanjih nemških kranjskih stanov ni mogel ostati nezapažen v jugoslovanski javnosti. O tem piše tudi »R. Novi List«, ki pravi: »Bilo bi dobro, da so Slovenci pustili, da se njihov klerikalizem pobarva z barvami nekdanjih nemških deželnih stanov na Kranjskem, da jim na ta način še te barve udarijo na čelo pečat duševnega, narodnega in tudi političnega suženjstva. Mi mislimo, da bi bilo najbolje klerikalizmu sploh odrekat pravico do narodne zastave. Simbol klerikalizma je belo — rumena, papeževa zastava in njo naj klerikalci nosijo. Narodni znaki samo motijo ljudstvo. Kakor je to pri nas, kjer se zagrizeni klerikalci, kapucini, in jezuiti oprijemljejo najradikalnejših političnih fraz in zavajajo svoje črne misli v lepe in vedre barve narodne zastave.« Tako kot pri Hrvatih je tudi pri nas in naši klerikalci niso nič boljši narodnjaki od Hrvatov — enim in drugim je narodnost samo plašč, pod katerim skrivajo svoje prave namene. Ali, kakor jim je odklenalo na Goriškem, tako jim s časom odzvoji tudi na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem — prej kot bodo mogli koroške Slovence s klerikalizmom narodno ubiti.

Dobro lekcijo je dal bivšemu bolgarskemu ministrskemu predsedniku dr. Danevu in bolgarskim državnikom sploh g. dr. Tresič — Pavlič v odprtem pismu, ki ga je priobčil na naslov dr. Daneva v »R. Novem Listu«. Obžalujemo, da nam prostor v listu ne dovoljuje priobčiti celega tega odprtega pisma, v katerem hrvatski politik dr. Tresič — Pavlič tako neusmiljeno in s tako močnimi argumenti obsoja bolgarsko protislovansko politiko. Tudi dr. Tresič — Pavlič se postavlja na stališče, da je sovražnik Srbov, obenem sovražnik Hrvatov, kakor stojimo tudi mi že od začetka srbsko-bolgarskega spora neomajano na stališču, da je srbska stvar. Za to stališče se je na Slovenskem odkrito in odločno zavzel samo »Dan« in za to nas veseli, ko vidimo, da nismo osamljeni, temveč, da je enaki misli z nami vse, kar med Slovenci in Hrvati trezno in resno misli. Oni naši listi pa, ki se še vedno ne upajo jasno izreči obsodbe nad onimi, ki so vojno med Srbi in Bolgari provocirali, namreč nad bolgarskimi državniki in Bolgari, bodo menda vendar enkrat prišli do spoznanja, da je že celemu svetu jasno, da so Bolgari izdajalci jugoslovanske stvari in izdajalci ti listi vendar ne bodo več pardonirali. Kakor Hrvati, tako moramo povdariti tudi Slovenci, da so sovražniki Srbov ali Hrvatov obenem tudi sovražniki Slovencev.

»Zarja« dementira — samo sebe. Kdo se ne spominja, kako je »Zarja« še pred par dnevi vihtela bič nad dozdavnim srbskim militarizmom in poskušala dokazovati, da je srbsko ljudstvo nasprotno vojni, ki je baše samo delo kralja Petra, vojvode Putnika in morda tudi Pasiča? Ubogo srbsko ljudstvo je bilo samo zapeljano, ono se žrtvuje samo za Interese dinastije in militarizma. V takem tonu je pisala »Zarja«, sedaj je pa ponatisnila iz dunajske »Arbeiterzeitung« dopis posebnega dopisnika tega socialno demokratičnega lista s srbskega bojišča in kako čisto drugače se tukaj piše o Srbih! Socialni demokrat, ki je imel priliko videti vse, sam priznava, da srbski narod

sam uvideva potrebo, da se Bolgari kaznujejo za njihov zavratni napad in razna zverinska dejanja sploh, socialno demokratičen časniki priznava, da je ta vojna, kar se Srbije tiče, prava narodna vojna, vojna naroda, ki brani svoj obstoj, svoje življenske interese. O kralju Petru in vojvodi Putniku nikjer niti besedice. Še manj pa o kakem militarizmu. Nasprotno, dopisnik »Arb. Zeitung« pripoveduje, da se je nasproti njemu izrazil neki srbski oficir, da Srbi želijo večni mir in ta oficir je storil pred Skladom nekaj takega, za kar bi avstrijski oficir dobil — red Marije Terezije! Ne, »Zarja«, na Srbskem ni švabskega militarizma in ga nikdar niti ne bo, ker je Srbija preveč demokratična država in so demokrati tudi — oficirji. To priznava »Arb. Zeitung« in sedaj tudi »Zarja«, ki te članke ponatiskuje.

»Slovenska Straža« prosi napredni občinski odbor za podporo. Iz Novega Mesta. Kakor smo že poročali, je bila v zadnji občinski seji tudi prošnja »Slovenske Straže« na dnevnem redu. Da bo javnost izvedela o tej klerikalni predrznosti, podamo dobesedni prepis dotične prošnje, ki se glasi tako: »Slavno županstvo! Vsa nemška županstva, da celo slovenska, prosijo te dni nemški »Schuverein« za podporo. Ni toraj prednja prošnja »Slovenske Straže«, da v prihodnji seji občinskega sveta kot odgovor na nemško predrznost določite stalni prispevek Vaše občine »Slovenski Straži«. Naj se zgodi to tako, da bo odgovor našim narodnim nasprotnikom tem krepkejši! Ne spimo, ko naskakuje narodni sovražnik na vseh koncih in krajih — hranimo slovensko mejo! Že vnaprej Vaše vrlo narodno dejanje z navdušenjem in rodoljubnim pozdravom pozdravljamo — Slovenska Straža, narodno obrambno društvo v korist obmejnim Slovincem v Ljubljani. Evgen Jarc, predsednik, Ivan Štefe, tajnik. — Na to drzno in nesramno prošnjo je Slovenska Straža po soglasnem sklepu občinskega sveta dobila sledeči odgovor: »Ker društvo »Slovenska Straža« do danes še ni podala nobenega javnega obračuna o svojem denarnem delovanju in ni znano v kake svrhe se ta nabrani denar uporablja, se ne dovoljuje nobena podpora.« Če bi bili naprednjaki tako predrzni in nesramni, bi dosledno priporočali »Ciril in Metodovi družbi«, da se obrne po tem vzorcu do vseh klerikalnih občinskih odborov. Na vse zadnje to tudi ne bi bilo tako predrzno, kajti C. M. družba lahko vsak čas izkaže, kam gre za njo nabrani denar in lahko dokaže, kaj je naredila za izobrazbo slovenskega naroda. Nasprotno pa »Slovenska Straža« kljub tolikim pozivom ni podala še jasnega računa o o nabranem denarju in tudi dosedaj ni pokazala nobenega uspeha na slovenski meji proti našim narodnim nasprotnikom, ter sploh ne more dokazati, v kake svrhe je porabila za njo nabrani denar.

Straža in »Slov. Gospodar« sicer tajita, da so ljudje iz dežele naročeni na nju le tako dolgo, dokler ne zahteva list naročnine. Pa resnica je resnica. Ker je »Dan« opozoril javnost na to dejstvo, je postal »Slov. Gospodar« med ljudi, ki še niso plačali naročnine ter se jim je list že lanske leto ustavil, opomine, datirane s 15. junijem t. l., toda prišli so opomini šele sredi tega meseca. Menda jih je bilo sram, pa so datirali z dnevnico, prej ko jih je »Dan« pokazal v pravi luči.

Klerikalni poslanec iz Sodražice — Bartol — se je preselil v Ame-

Vatroslav Holz.

(Za 1. avgust 1913.)

Gerhart Hauptmann, Hermann Bahr in Peter Rosegger polnijo letos predale nemških časopisov. Nemci razumejo jubileje temeljito izrabiti ad majorem Germaniae gloriam, Slovani pa so v tem oziru zelo skromni in zlasti Slovenci so naravnost brezbržni. Za literarne in umetniške jubileje nečemo imeti smisla, ker baje neradi vidijo, če se napiše in izpregovori o rojaku nekaj priznanih besed. Nedavno je o tej stvari slovenskega značaja napisala Zofka Kvedrova nekaj strupenih, a prav utemeljenih vrst. Najtežje je biti človeku hvaležen; zato pa so hvaležni ljudje v človeštvu bele vrane. Zlasti slovenski kulturni delavci, bodisi na političnem, literarnem, gospodarskem ali vobče kulturnem polju, bi mogli o tem napisati iz svojih bridkih izkušenj dolga poglavja. Za živega trpi, stradal, drži grbo, da bidejo po njej, in molči! Po smrti pa dobi nekrolog, da si bil zlata duša, neumoren delavec, požrtvovalen rodoljub itd. Celo Gregorčičev verz ti bodo citirali: »Kje tak je še med nami?« Po smrti! A tri dni po pogrebu bodo citirali drug verz: »Izbrišimo to! Ali »Schwamm drüber!« Izpred oči — iz spomina.

Med nami živi mož, ki deluje proti tem načelom. Bela vrana je, ker mož je hvaležen! Ne zase, nego za ves narod. V naših zaslužnih politikih, pesnikih, pisateljih, slikarjih, kiparjih in še drugačnih kulturonoscih je tekem svojega življenja že napisal majhno knjižnico. Njegovi spomini sežajo daleč nazaj v našo kulturno historijo in povedati ima marsikaj, kar bodo zanamci visoko cenili kot prispevek h karateristiki našega kulturnega boja in napredovanja. Občeval je osebno in še več pisano z dr. Jakobom Razlagom, bil z Josipom Jurčičem enajst mesecev znanec, občeval z Davorinom Trstenjakom, Andrejem Fekonjo, J. Cimpermanom, Simonom Gregorčičem, dr. Josipom Vošnjakom, Aškercem, prof. dr. Jakobom Sketom, prof. Apihom, Andrejem Einspielerjem, proston Lovrom Serajnikom, Božidarjem Rajčem, Jakobom Gomilšakom (»Slovenec sem«), s slikarji Janežem in zlasti Jurjem Šubicem, Grlicem, Ogrinom, kiparjema Rendičem in Progarjem ter še z neštetiimi drugimi.

»Ljubljanski Zvon«, »Slovan«, »Edinost« in »Slovenski Narod« so prinesli že dolgo vrsto spisov iz njegovega peresa o teh zaslužnih slovenskih možeh, in pravkar dovršuje svojo knjigo »Sto znamenitih mož«, obsežajočo biografske spomine na

službenih potovanj je šel v samoučne namene v Prago, bil opetovano v Monakovem, Inomostu, Solnemgradu, bil je v Benetkah, Bolonji, Florenci, Rimu in Neapolju, pozna vsa Hrvatsko in Slavonijo i. dr. a odpovsod je prinašal domov nove sadove, kakor marljiva čebela s cvetoče ajde v svoj ulnjak.

Nemci slave danes svojega Roseggerja, bivšega revnega krojačka, samouka in današnjega odličnega svojega kulturonosca, pisatelja. Tudi naš Holz je samouk in iz lastne sile se je dvignil do današnjih svojih zaslug na naši uborni leđini.

Rosegger je sin velikega, bogatega naroda, naš Holz je iz rodbine Stanka Vraza in sin malega, neznanega in ubožnega narodčiča. Oba sta Štajerca; Peter iz zgornje, Igo iz spodnje Štajerske. Čudovito je, kako se njuni rojstveni podatki nekako paralelno križajo. Peter je bil rojen 31. julija 1843, Igo 1. avgusta 1844, Peter praznuje svoj god 1. avgusta, Igo pa 31. julija. Peter je bil v prvi mladosti pastirček, Igo tudi; potem je postal Peterček krojaški vajenec, Igo pa tudi pri svojem stricu. Obe krojaštvo ni ugajalo. Igo je postal na to vrvski vajenec, a rajši je čital in sanjari, ter je končno sam pobeževal z doma v Maribor. Tam je svojevoli vstopil pri mojstru Tomi Kotniku kot slikarski in ozlatarski

vajenec. Bil je 16 let star in štiri leta se je učil cerkvenega podobarstva. Potem je moral obleči vojaško suknjo in oditi k vojni mornarici. Tam se je 20. julija 1866 osebno udeležil slavne, junaške bitke pri Visu, kjer je Tegethoff porazil široko-ustne Lahe. Opetovano je Holz opisal to slavno epizodo zmag revne avstrijske zgodovine. Tudi v nemškem jeziku je naslikal junaštva jugoslovanskih borcev. Baš te dni je izšla njegova brošura v nemškem jeziku, v kateri je izborna, pa tudi humorno zabeležil dogodke pred to zmagoto, prizore med bitko in njen končni efekt. Celo v šolsko berilo so sprejeli Holzov popis te velike zmage.

Rosegger ni bil vojak, tudi ni šel sam za poklicem, nego ga je odkril dr. Svoboda, tedanjí urednik »Tagespost«, ga dalje priporočal v podpiranje in ga spravil v trgovsko šolo v Gradcu.

Holza pa je k samoučenju navduševal rajni prof. Josip Šman, kasnejši gimn. ravnatelj in dvorni svetnik, ne da bi dečku mogel izposlovati kako podporo. Holz se je likal in izobraževal povsem sam, brez podpore, torej je popoln samouk.

Oha, Peter in Igo, sta pustila obrt ter sta postala peresarja, risarja in pisatelja. Seveda je bil Igo kakor

riko, kamor je šel iskat zaslužka, ker se doma ni mogel preživeti. Kakor čujemo, so ga pripravile v nič špekulacije. — Pač redek slučaj, kjer »politika ni nesla.«

Učiteljske plače. Učitelji z dežele nam piše: Stajerski deželni odbor je v svoji seji z dne 29. julija t. l. principijsko sklenil, da se ljudskim učiteljem podeli enkratna draginska podpora v skupnem znesku 300.000 kron. Tako piše »Grazer Tagblatt«. In naš deželni odbor? Klerikalci so požrli celo onih 6000 kron, ki jih je hotela dati Ljubljana. Tudi na Češkem je kljub krizi vprašanje učiteljskih plač na vrsti.

Die Taten reden! Gedenkschrift über die Lage der krainischen Lehrerschaft. Pod tem naslovom je izšla pravkar v nemškem prevodu znana brošura »Dejanja govore!«. Dočim se je slovenska brošura razposlala v 25.000 izvodih križem slovenske domovine, se bo razposlal nemški prevod širom naše širje domovine Avstrije in sicer od kabinetne pisarne navzdol vsem merodajnim činiteljem centralne in lokalne vlade, vsem državnim poslancom i. dr. Češki in poljski prevod, ki ga je izdala in založila »Slovenska avstrijska učiteljska zveza«, je tudi že gotov in bo te dni začel razširjati klerikalno slavo po severnih slovenskih deželah. Preskrbljeno je pa tudi, da bo ime naših učiteljskih prijateljev zaslovelo tudi preko avstrijskih mej, ker je v delu tudi francoski prevod te brošure.

Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev bo praznovala dne 6., 7. in 8. septembra v Ljubljani svojo 25letnico. Pravi, da se bo iste dni vršila v Domžalah glavna skupščina Družbe sv. Cirila in Metoda. Če se to res zgodi, se učiteljstvo ne bo moglo udeležiti C. M. skupščine, kar gotovo ne bo naša prekoristna družbi v korist. Učiteljstvo je dandanes faktor, ki se ga ne sme izogibati!

»Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe — stara Gasilska Zveza — nova deželna gasilska zveza — pa »Slovenec«. Cenjeno uredništvo: »V »Slovenec« z dne 25. julija t. l. sem našel pod »Listnico uredništva« sledeče poročilo: »Prostovoljnima gasilnima društvoma Vič-Glince, Zagorje ob Savi. Priporočil in oznanil gasilnih društev, ki mislo včlanjene pri deželni gasilski zvezi, ne vsprejemamo.« — Prebral sem te vrste in čakal in čakal, da se oglasi kateri izmed naprednih dnevnikov in na stvar primerno odgovori. No, danes je 30. julija in kakor je videti, ste po uredništvu omenjeno notico prezrli. Nič ne del! Prav, da molčite in tudi jaz, človek, ki mi vsa stvar čisto nič mari, ker nisem niti sam prizadet, niti nisem časniški poročevalec, niti gasilec — ne rečem k ničesar drugega kot samo to: Vsak pes ima svoj dan!

Klerikalni občinski odbornik — lovski tat. C. kr. sodišče v Cerknici je obsodilo klerikalnega občinskega odbornika Antona Laha v St. Vidu nad Cerknico na 14 dni zapore zaradi lovske tatvine. Dihal so njemu in njegovemu pajdašu Strifolu srniaki iz sosednjega Drašlerjevega revirja. — Še kaj komentiraj? Menda ne bo treba veliko, ker je že to samo — tudi nekaj!

Veselica v prid »Društvenemu domu« v Kamniku se vrši v nedeljo 3. avgusta 1913 na vrtu »Društvenega doma« s prijaznim sodelovanjem »Narodna Citalnica«, Salonskega orkestra, Prvega slov. pevskega društva »Lira« in Sokola v Kamniku ter požrtvovalnih narodnih dam kamniških. Vspored obsega pevske in glasbene točke ter ples v Sokolski telovadnici.

vsi slovenski pisatelji, literat le v svobodnem času; Rosegger pa je po absolviranju trgovske šole odšel na potovanje po vsej državi s podporo južne železnice. Tako je Peter dovršil vseučilišče življenja pripadetično, in prav isto je delal Holz, toda na svoje stroške. Že z 20. letom je spoznal Rosegger vso državo in odprli so mu tudi meje, saj je bil Nemec; naš Holz se je začel voziti po svetu šele s 37. ltom, a vozi se še danes — brez podpornika, ker je Slovenec.

Rosegger je dal iniciativo za trimilijonski sklad v prid pomembnega »Schulvereina«; naš lgo pa je dal iniciativo za sklad družbe Sv. Cirila in Metoda s svojimi članki po slovenskih listih ter je položil sam dar 200 K domu na oltar. Bogati Rosegger je dal »Schulvereinu« 2000 K, kar je pač neprimerno manje, če upoštevamo njegove ogromne honorarje in narodna darila z oniml vinarji, ki si jih je »prislužil« s svojim peresom naš skromni lgo! — Toda naš marljivi lgo je pridobil tudi »Zavezi slovenskih učiteljskih društev« nad 2400 K, potujoč od kraja do kraja in poče se po hribih in dolinah za banko »Slavijo« ob svojih stroških.

Narodna Citalnica »Balkan« v Gorici priredi dne 3. avgusta t. l. svojo prvo veselico na dvorišču gostilne »pri Krancu« na Senenskem trgu. Z ozirom na to, ker je čisti dobiček namenjen za ustanovitev društvene knjižnice, se pričakuje obile udeležbe iz mesta in okolice.

Z debelimi lažmi prikrivajo svojo blamažo.

Da klerikalci o uspehih na svojih shodih nesramno lažejo, to je že stara znana stvar. Vendar smo bili radovedni, kako se bodo z lažjo pomagali nasproti javno znanemu dejstvu, da je bil poslanec Jarc zadnji nedeljo na Dolenjskem kar na dveh krajih neusmiljeno poražen. Da je to, kar je Jarc doživel na Muhaberju in pozneje tudi v Novem mestu, brez vsakega strankarskega pretiravanja, res pravi poraz za Jarca in njegovo stranko, zato ni treba nam iskati dokazov. Ta dokaz je Jarc sam in očitno pred zbrano množico doprinesel. Vsaj se spričo napredne večini niti upal ni javen shod otvoriti tam, kjer ga je bil namenil, namreč zmagal pred Osolnikovo hišo. Moral je bežati, čeravno ga je vse tako lepo prosilo, naj vendar ostane med zborovalci zunaj v hišo, moral se je poslužiti vladnega organa Golija in ta je moral Jarcu na ljubo očitno pred zbrano množico kršiti zakon, prvič s tem, da je dopustil zborovati po načinu, ki ga zborovalni zakon še ne pozna in katerega Golija po lastnem zatrdilu tudi še ne pozna, in drugič, da je z oboženo silo brez vsake pravne podlage večino zborovalcev izključil od shoda v z bajoneti zastraženi sobi. Že to, da se je na Jarčev shod sploh kdo od nasprotnih stranke upal pokazati se mora smatrati kot udarec za Jarca. Da je bilo takih »prikazni« trikrat več kot prikazni iz Jarčeve stranke, to je že polom za Jarca. Da pa se je drugod tako zmagoslavni vojskovodja pred temi prikazni umaknil in poln strahu zbežal v hišo, da se je pustil z bajoneti zastražiti celo pred mirnimi in bolj dostojnimi ljudmi, kakor je on, to pomeni zanj že ne velikanski, vsaj popoln poraz. Za to je Jarc z vsem svojim ravnanjem in vseh sam najboljša priča. Ker jim je temu dogodku prisostvoval tudi še najmanj 60 drugih prič samo od naše strani, smo bili to pot res radovedni, kako se bodo klerikalci z lažjo pomagali. Da se bodo upali lagati, to je že kar tako kot pribito Ali, da se bodo upali tako nesramno lagati, kakor so to storili v torkovem »Slovenec« to presega že vse meje osebne dostojnosti. Samo par teh laži si pogledjmo. O shodu na Muhaberju »Slovenec« trdi, da sta »Kmečki element« zastopala znana »neodvisna« Kos in Žagar s par znanci. Veste koliko je bil teh »par« znanec? Mi ne pretiravamo če trdimo, da jih je bilo blizu 40, pa preje več kakor manj! In ravno teh »par« znanih zancev je odločilo, da se jih je Jarc zbal, da je Golija v svojem notoričnem sovraštvu do dveh oseb, ki sta teh »par« zancev privedla na shod, javno kršil zakon. Katoliško moralčno zasmehovanje, »Pirčeva prijateljica« in trditev, da ji je Pirč iz strahu pred vladnim komisarjem prostovoljno sledil, to so stvari o katerih se bo dalo z dr. Žižkovo pisarno še kaj resnega pogovoriti. Ravno tako glede trditve, da je »Osolnik dejal, da za mestne liberalce v njegovih hiši ni prostora«, Osolnik naj se dr. Ogrizku že kar naprej zahvali, da se bo glede Osolnikovega obnašanja pa prav pa obe stranki zdaj vendar napravil obračun. Ali ljudje božji, kaj poveste k tej trditvi v »Slovenec« ko piše: »Shod se je obnesel izvrstno in

okrog 150 mož je sprejelo z odobravanjem govora dr. Ogrizka in drž. posl. Jarca.« Da javnost spozna to nesramno laž, bodi pribito, da na celim zborovanju ni bilo 90 oseb, da je bilo med njimi najmanj 60 od napredne oziroma protiklerikalne strani, da je bila večina teh od shoda v sobi izključena, da v tisto sobo toliko ljudi sploh ne gre, ampak da jih je bilo notri — da rečemo preje več kot manj 30 reci in beri trideset ljudi, od njih pa tudi skoro polovica od napredne stranke, da je Jarčev govor edino le odobral župnik in Ogrizek, da Ogrizka z njegovo polomizeno štajersčino sploh nihče razumel ni. Če dopisnik smatra to za splošno odobravanje, da so se kmetie ščipali za .t., potem mu dam prav. Sicer pa je dr. Ogrizek, ki je to poročilo spravil v »Slovenec« postavil sebe v ospredje. Jarca pa na laž kajti klerikalci sami priznajo, da se je Jarc pritoževal, češ v Stopenjah dopolne mi je odobralo 300 zborovalcev, tukaj pa — nobeden.

Obstrelil ga je. Oni večer je bilo pred hišo kajzarja Ivana Avblja v Peči pri Brdu zbranih več fantov, ki so se zabavali med seboj. Ob istem času je prišel mimo omenjene hiše 25letni posestnikov sin Anton Koprivšek. Sam bog vedi kako je to prišlo, ampak naenkrat je nastal med fanti prepri. Kajzarjev sin Jakob Avbelj je zgrabil neki hlo in je šel z njim oboženo nad Koprivca. Ta pa se mu je postavil v bran in je sprožil proti njemu en strel iz samokresa. Avbelj je bil zadet v brado, kjer mu je krogla ostala. Ranjencu je podelil prvo pomoč okrajni zdravnik dr. Premrov, ki je Avblju yzel kroglo iz brade.

Hrbtenico si je zlomil te dni Janez Gorenc, ki je delal kot premogar v Šentjanžkem premogokopu. Nad njim se je namreč utrgala zemlja in ga tako pritislila, da se mu je zlomila hrbtnica.

Konj je udaril te dni hlapca Janca Jeraka iz Bučke in mu prebil črevo. Ranjenca so odpeljali v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandiji. Tam so mu zašili črevo. Upajo, da bo Jerak ostal pri življenju.

Strela je udarila v konja posestnika in gostilničarja Jožefa Petača, ki je dne 28. t. m. peljal z njim na njivo gnoj. Petač je ravno odvijal voz, ko je treščilo v konja. Petač sam je ostal nepoškodovan. Konj je bil vreden 600 K.

Mislil je, da je orožje igrača, zato je zadel posestnikov in trgovčev sin Boris Lah iz Loža dne 27. t. m. osemletnega delavčevega sina Rudolfa Markolčiča v levo oko in ga težko poškodoval.

Celo mesto se pogreznilo. Kakor se iz Budimpešte poroča se je zgodila dne 28. t. m. na Sedmograškem strašna nesreča. Radi večtedenskega deževja se je ponizala gora, ob katere vznožju stoji mesto Lövete. Ker se je radi ponizanja gore tresla zemlja, se je nad 60 hiš podrlo. Celo ozemlje, na katerem mesto stoji, se je znižalo za približno 60 cm. Ob cesti, ki vodi skozi Oklan, se je na odprta zemlja, kjer se je v zemljo pogreznilo 25 hiš. Zemlja se je tako tresla, da je do 100 hiš premaknjenih s svojega navadnega prostora. Obstaja nevarnost, da se še podere približno 150 hiš. Veliko ljudi pogrešajo, pod razvalinami se nahaja veliko mrtvih in ranjenec.

Strašno maščevanje. Ivo Brasatič, kmet v Zomboru, ki je poročen šest tednov, je presenetil dne 30. t. m. svojo ženo z njenim ljubimcem. Ženo je strašno kaznoval zaradi nezvestobe. Razbel je pletenke in zbadal z njimi spečo ženo v prsi in jo nevarno ranil. Prenesli so jo v bolnišnico, kjer umira. Brasatiča so aretirali.

Samomor. Kakor se iz Rima poroča, se je dne 29. t. m. ustrelil paduanski prefekt Brunialti. Samomor je izvršil vsled žalosti, ker je bil njegov brat, državni tajnik in poslanec, zaradi podkupljenja odstavljen.

Požar v Sarajevu. Ponoči, dne 29. t. m. je pričelo goret v delu mesta, kjer so bazarji. Ogenj je uničil šest objektov. Škoda je ogromna.

»Si parva magnis componere licet«, imamo torej v svojem Holzu, sinu malega borpnega narodiča, nekakega svojega Roseggerja.

Pokojni Davorin Trstenjak ga je prekrstil v »Vatroslava« in resnično, dal mu je pravo ime. Vatre, ognja je bilo v Holzu vedno velik zubelj, ognja domovinske ljubezni ognja svete navdušenosti za slovenski napredek in slovensko umetnost.

Se danes, ko stopa v svoje 70. leto, je živahen, poln plamenov, humorja in neumorne delavnosti. Mnogo je pretrpel v svojem težkem življenju, marsikdaj je ječal pod silnimi udarci krute usode. Toda njegova elastična narava, njegov ognjevit temperament in njegova vsekdar vedra duša so zmagali vse. Priljubljen je povsod, kamor se prikaže, in poznajo ga kot duhovitega humorista ter izobraženega moža po vsej slovenski domovini. Dobrosrčen in blag človek, ki ni razžalil še nikdar nikogar, ki pa je močje prenesel že marsikako žalitev...

Hvaležni smo mu za vse njegovo delovanje in trpljenje in zato mu k njegovemu 70. godu želimo, da bi doživel zdrav in vedno židane volje mnogo, mnogo sreče. Ljubezni in spoštovanja!

Ižanec.

dr. Ogrizka in drž. posl. Jarca.« Da javnost spozna to nesramno laž, bodi pribito, da na celim zborovanju ni bilo 90 oseb, da je bilo med njimi najmanj 60 od napredne oziroma protiklerikalne strani, da je bila večina teh od shoda v sobi izključena, da v tisto sobo toliko ljudi sploh ne gre, ampak da jih je bilo notri — da rečemo preje več kot manj 30 reci in beri trideset ljudi, od njih pa tudi skoro polovica od napredne stranke, da je Jarčev govor edino le odobral župnik in Ogrizek, da Ogrizka z njegovo polomizeno štajersčino sploh nihče razumel ni. Če dopisnik smatra to za splošno odobravanje, da so se kmetie ščipali za .t., potem mu dam prav. Sicer pa je dr. Ogrizek, ki je to poročilo spravil v »Slovenec« postavil sebe v ospredje. Jarca pa na laž kajti klerikalci sami priznajo, da se je Jarc pritoževal, češ v Stopenjah dopolne mi je odobralo 300 zborovalcev, tukaj pa — nobeden.

Obstrelil ga je. Oni večer je bilo pred hišo kajzarja Ivana Avblja v Peči pri Brdu zbranih več fantov, ki so se zabavali med seboj. Ob istem času je prišel mimo omenjene hiše 25letni posestnikov sin Anton Koprivšek. Sam bog vedi kako je to prišlo, ampak naenkrat je nastal med fanti prepri. Kajzarjev sin Jakob Avbelj je zgrabil neki hlo in je šel z njim oboženo nad Koprivca. Ta pa se mu je postavil v bran in je sprožil proti njemu en strel iz samokresa. Avbelj je bil zadet v brado, kjer mu je krogla ostala. Ranjencu je podelil prvo pomoč okrajni zdravnik dr. Premrov, ki je Avblju yzel kroglo iz brade.

Hrbtenico si je zlomil te dni Janez Gorenc, ki je delal kot premogar v Šentjanžkem premogokopu. Nad njim se je namreč utrgala zemlja in ga tako pritislila, da se mu je zlomila hrbtnica.

Konj je udaril te dni hlapca Janca Jeraka iz Bučke in mu prebil črevo. Ranjenca so odpeljali v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandiji. Tam so mu zašili črevo. Upajo, da bo Jerak ostal pri življenju.

Strela je udarila v konja posestnika in gostilničarja Jožefa Petača, ki je dne 28. t. m. peljal z njim na njivo gnoj. Petač je ravno odvijal voz, ko je treščilo v konja. Petač sam je ostal nepoškodovan. Konj je bil vreden 600 K.

Mislil je, da je orožje igrača, zato je zadel posestnikov in trgovčev sin Boris Lah iz Loža dne 27. t. m. osemletnega delavčevega sina Rudolfa Markolčiča v levo oko in ga težko poškodoval.

Celo mesto se pogreznilo. Kakor se iz Budimpešte poroča se je zgodila dne 28. t. m. na Sedmograškem strašna nesreča. Radi večtedenskega deževja se je ponizala gora, ob katere vznožju stoji mesto Lövete. Ker se je radi ponizanja gore tresla zemlja, se je nad 60 hiš podrlo. Celo ozemlje, na katerem mesto stoji, se je znižalo za približno 60 cm. Ob cesti, ki vodi skozi Oklan, se je na odprta zemlja, kjer se je v zemljo pogreznilo 25 hiš. Zemlja se je tako tresla, da je do 100 hiš premaknjenih s svojega navadnega prostora. Obstaja nevarnost, da se še podere približno 150 hiš. Veliko ljudi pogrešajo, pod razvalinami se nahaja veliko mrtvih in ranjenec.

Strašno maščevanje. Ivo Brasatič, kmet v Zomboru, ki je poročen šest tednov, je presenetil dne 30. t. m. svojo ženo z njenim ljubimcem. Ženo je strašno kaznoval zaradi nezvestobe. Razbel je pletenke in zbadal z njimi spečo ženo v prsi in jo nevarno ranil. Prenesli so jo v bolnišnico, kjer umira. Brasatiča so aretirali.

Samomor. Kakor se iz Rima poroča, se je dne 29. t. m. ustrelil paduanski prefekt Brunialti. Samomor je izvršil vsled žalosti, ker je bil njegov brat, državni tajnik in poslanec, zaradi podkupljenja odstavljen.

Požar v Sarajevu. Ponoči, dne 29. t. m. je pričelo goret v delu mesta, kjer so bazarji. Ogenj je uničil šest objektov. Škoda je ogromna.

Ljubljana.

— **Se že jezi.** »Grazer Tagblatt« namreč radi naših notic o jezičnosti v Ljubljani in pravi, da mi hujskamo, ker žigosamo po zaslugi brezprimerno servilnost tlikih in tolikih ljubljanskih Slovencev napram vsemu, kar je švabsko. Prevzetno pravi dalje »Grazer Tagblatt«, da slovenski trgovci v Ljubljani morajo imeti dvojezične napise, ako hočejo, da Nemci kupujejo pri njih. Na to bi si mi dovolili pripomniti naslednje: Nemcev v Ljubljani niti relativno niti absolutno ni toliko kot Slovencev v Gradcu ali Mariboru in vendar nemški trgovcem v Gradcu in Mariboru niti na misel ne prihaja, da bi imeli na svojih prodajalnah

dvojezične napise. Sicer pa tudi teh par importiranih Nemcev v Ljubljani prav malo zahaja v slovenske trgovine, gostilne in kavarne in slovenskim trgovcem, obrtnikom in gostilničarjem prav malo koristijo. Stvar je pač taka, da pаметen in trezen Nemec računa s tem, da je Ljubljana slovensko mesto, oni prenapetneži, ki hočejo imeti dvojezične napise, pa pri Slovencih takointako ne kupujejo. »Grazer Tagblatt« se zelo moti tudi v osebi pisca teh notic, ker se je dal zavesti po črki »R«. Naj bo »Grazer Tagblatt« brez skrbi notic ne piše oni, na katerega on misli. Sicer pa: non quis sed quid.

— **Kaj vse opravljajo c. kr. šolski nadzorniki na Kranjskem.** Ker nima Fr. Gaberšček, c. kr. okr. šolski nadzornik sedaj o počitnicah nobenega dela, raznaša pa prav pridno klerikalne laži po mestu. Na vso sopo trosi laž, da je Kamila Theimer dr. Kreka odpustjanja prosila. Ej g. nadzornik, kaj pa so vam gospodje za to posel obljubili, menda ne kake višje šarže? — Gospodje klerikalci, huda vam more prestiti, da celo take ljudi vpregate v svoje spletkarije. Ali nimate dovolj kaplanov in fajmoštrov, ki znajo po ligurijanski metodi resnico pačiti in dejstva zavijati? — G. nadzornik pazite, da Vas pasji dnevi popolnoma ob pamet ne spravijo! — Na Goriškem se dani, če se pri nas začne, bo Vam nekaj čudno zopet barve menjati. Opozorite svojega razboritega kolega Mayerja, da se tudi on Vašega posla loti, on zna bolje barve menjati ter glavo pod perie skrivati. Fest fanta sta! — Značaj pa tak!

— **Gnusa samohvala.** So ljudje na svetu, in tudi v Ljubljani jih imamo nekaj, ki se pri vsaki primerni in neprimerni priliki sami hvalijo, koliko so že delali v svojem poklicu in tudi več kakor je njih dolžnost, a če pogledaš to delo, kako izgleda v praksi, se prepričaš, da nimajo kaj pokazati ali pa le toliko, kar bi kdo drug vsak dan v 2 urah napravil. — Naši klerikalni mogotci so ravno takikričači. Vsako nedeljo lažijo klerikalni dež. odborniki in poslanci z dolgimi jeziki pa s puhlimi glavami po vel. in zakonitih vaseh, pa trobijo kmetom na uho, kaj so jim državni in deželni poslanci pridobili in kar je deželni odbor za deželo storil. Samo tega ne povedo, da bi bi trogi tudi lahko storili, če bi bili v večini in da so ga za to »delo« proketo mastno plačali! Po shodih kričati zna vsak! Sicer pa nima kmet od teh ljudi ničesar zastoni, ker morajo za vsako cesto, vodovod ali šolo ali pa še za take stvari, od katerih nima kmet sploh nobene koristi, kakor: cerkev, farovž, kaplanije in podobne stavbe, z visokimi dokladami doplačevati! Ali ima torej kmet od teh nesramnih kričačev kakodobroto ali korist brez denarnih žrtvev?! Nobene! Pač pa bo kmalu čutil bič, ki ga bodo spletli ti poslanci in ki ga bo v podobi zvišanih deželnih doklad tepel po hrbtu in — v mošnji! Ta klerikalna samohvala pa smrdi že do neba, tako je gnusna in prozorna!

— **Čukarske vaje ali telovadba med starimi in mladimi čuki.** Iz Most se nam poroča: Moščanski čuki trobentači imajo svoje vežbališče za trobentanje prav pred našimi hišami. Včasih so tu trobili voljaki, zdaj pa morajo hoditi na svoje vežbališče — čukom pa je dovoljeno tuliti pred našimi okni. Ker si policija vse vidi — bi tudi to lahko zapazila. Pri svojem trobentanju pa delajo stari in mladi čuki tudi svoje vaje in tako se je pripetil ta-le slučaj. Veliki čuk Luknar, star 18 let, se je spravil na male čuke, prijel jih je za noge in jih metal po bregu navzdol. Nazadnje prime tudi malega Rudolfa Fajona in ga vrže tako, da si je v desnem stegnu nogo zlomil. Tako telovadbo torej goje čuki. Nesreča res nikoli ne počiva, če je pa čuk blizu — pa pravijo, da tudi nesreča ni daleč.

— **Na naslov poštne uprave** se obračamo prebivalci Sv. Petra ceste, da bi blagovolila počiti neko prodajalno c. kr. poštini vrednosti na Sv. Petra cesti, zakaj ona noče prodajati znamk, poštini povzetij in poštinih spremnic. Kdor pride k nli kupit zgoraj navedene vrednosti, ga čisto enostavno nahruli, češ, v Unioi je filijalka. In tako smo trgovci, ki imamo trafiko pred nosom, primorani iskati znamke in drugo v mnogo oddaljenih trafikah. C. kr. poštno upravo pa prosimo, da uredi to stvar.

— **Hrvatska potovalna gledališka družba,** ki je na Reki priredila več predstav igra v soboto v Park hotelu Tivoli Nušičevo veseljoigro »Zenožer«. Igra se pri pogrnenih mizah. Začetek predstave ob pol 9. uri zvečer. Društvo se je odločilo prirediti samo eno predstavo in prosimo slavno občinstvo, da oni,

ki so kupili vstopnice za dve predstavi, naj blagovolijo svoje znance povabiti na predstavo. Kajti nič ni neprijetnejšega nego slabo obiskana gled. predstava pri mizah in Park hotel Tivoli je zelo primeren za take večere. Vstopnice se dobivajo v Park hotelu in osebno pri g. V. Vukoviću ter na dan predstave Naša narodna dolžnost je, da vsaj enkrat na leto obiščemo hrvatsko gled. predstavo. Vuković in Spašić, rodje hrvatskega gledališča.

— **Srečni veterinarji.** Po mestu kroži zelo razširjena govorica, da bodo delovali pri klerikalni maškaradi tudi veterinarji s tem, da bodo opravljali službo rediteljev. Ker pa bode takrat, kakor »Slovenec« poroča, zelo veliko ljudstva v Ljubljani, bode ta služba za stare možike zelo trudapolna in težavna. Trpela bo štiri do pet dni kakor je iz »Slovenca« posneti! Temu sta sklenila dr. Susteršič in škof Jeglič na ta način odpomoci, da sta darovala iz svoje zasebne blagajne 70.000 kron. Izvolila se je posebna komisija iz 3 mož: dr. Lampeta, dr. Kreka in dr. Zajca, ki se takoj napoti v Istrijo, da tam nakupi za to svoto neke posebne vrste malih konjičkov. Te konjičke se bo potem oddalo veterinarjem; postanejo potem njihova lastnina, kar bode za to prekoristno brambo neprecenljive vrednosti. V zahvalo za ta velikodušni dar, so slednji sklenili: dr. Susteršiča in Jegliča imenovati za častne člane. Tako vidite, da se bode urednišilo »Slovenec« prerokovanje, da obiščelo to maškarado tudi scouti. Pa ne poljski, ampak takozvani leteči scouti. Izborni kaj ne?

— **Manj surovosti** bi prosili pri nastopih naše sl. policije. — V sredo ponoči so šli štirje gospodje po Sv. Petra nasipu. Naenkrat pride k njim stražnik in vpraša, kdo je vriskal. Gospodje so se temu nadlegovanju začudili — stražnik pa je začel takoj surovo nastopati proti njim in je hotl vse štiri odpeljati. Gospodje so se na to legitimirali. — Mislimo, da je dolžnost javne straže, da se proti dostojnim ljudem dostojno obnaša in da ne izziva mirnih ljudi.

— **Zanimiva stava Slovencev v Clevelandu.** Telo je zapustilo slovensko domovino, toda srce je ni zapustilo, sem si misliš danes, ko mi je prijatelj kazal razglednico, ki jo je dobil od zancev iz Clevelanda. Odhajajo ljudje v tujino, ne iz brezbriznosti in prezirauja, temveč s turbohim srcem, ki pripozna le en kraj za svojo domovino. Le Slovenijo. In pri vsaki priliki tvori predmet pogovora — domovina in njene krasote in zanimivosti. Eden jo popisuje tako, drugi drugače. In mi jim vseeno, kako ti popisi izpadejo. Pričkajo se o tem in tudi stavo sklenejo, da izgleda ta kraj tako in tako in ne drugače. Tako so one dni stavili v gostilni pri »Korlnu« v Clevelandu Krajan o številu psov (kipov) pred Tivoliskim gradom. Stava je zanimiva iz navedenih vzrokov: kot tudi vsled neke druge okoliščine. Eden je trdil, da sta tam ob vsaki strani stopnišč po en pes. Pri tej stavi — ki znači, kako gre ljudem v tujini še domovina mar — je zanimivo to, da ne bo nobeden zgubil. Če se gre za število psov. V prvem slučaju stave 4 psi — v drugem tudi, ker je dvoje stopnišč. Pa recite, da ni zanimiva stava!

— **Novi železni vozički.** K Ljubljanci poleg Gradaščice so pripeljali 14 železnih vozičkov, ki jih rabijo pri osuševanju Ljubljaniice. Poprej so jih pripeljali 12. Ti vozički so čisto železni in so tudi večji od prejšnjih. Vsak tak voziček stane 450 kron, toda družba si jih je od tovarne samo izposodila proti 20% odškodnini.

— **Človeško lobanjo izkopali.** Pri kopanju glavnega kanala nabiralka na Krakovskem nabrežju so v sredo izkopali človeško lobanjo in nekaj kosti. Od kod in kedar da to izhaja, se ne ve.

— **Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske** od 20. do 26. t. m. Novorojencev je bilo 12, mrtvo-rojencev 1, umrlo pa jih je 17, med temi 8 domačinov in 9 tujcev. Umrli pa so 1 za dušljivim kašljem, 5 za jetiko (med njimi 4 tujci), 1 vsled mrtvouda, 10 pa za različnimi boleznimi. Za tifuzom je obolelo 11 oseb, ki so jih vse prepeljali v deželno bolnišnico, 1 pa za vratiko.

— **Kanarček** je priletel v Sodno ulico št. 2. III. nadstr. Ima na nogi kolobarček. Kdor ga je izgubil, naj blagohotno pride ponj.

— **Voz je obšel** včeraj v Simon Gregorčičevi ulici. Bil je zalozen s samimi železnimi palicami. Spretni del se je pri ovinku prevrnil. Ker je bil tovor težak, je trajalo dolgo, predno so voz dvignili in spravili naprej.

— **Olumaska krlj** se danes zadnji dan predvaja. Jutri »Krvavi

poljub», sijajna zgodba iz bolgarsko-turške vojne. V torek »Ženski odvetnik«.

— I. društvo hišnih posestnikov v Ljubljani ima pisarno v Selenburgovi št. 4. Glej inserat.

Gosp. J. v G. na K.: Cene večinoma samo iz Ljubljane. — G. Tk. v O. pri S. Aškerčeva čitanka se naroča pri »Svob. Misli« v Pragi (1 krono) ev. pri L. Schwentnerju v Ljubljani. — »Slov. klub«. Mesečna članarina stane 1 krono. Priglasiti se je na »Slov. klub« v Ljubljani.

Nesreča na Skuti.

Kako so našli dijaka Petriča.

Vest o smrti dijaka Petriča se je žal izkazala kot resnična. Našli so ga v sredo popoldne na ledeniku pod Skuto na Koroški strani.

Prvotno poročilo, da so ga našli Windischgrätzovi lovci je bilo napačno. Lovci so šli res nekoliko gledat po vrhovih — in so videli tudi razne črne lise v skalah — toda o tem, kje bi ležal ponesrečeni dijak niso imeli pojma. Pohvalno je omeniti enega iz njih, ker je šel na Solčavo in je tam obvestil vodnike o nesreči.

Rešilna ekspedicija.

Iz Ljubljane je odšla rešilna družba osr. odbora »S. P. D.« in sicer g. Kunaver, Brinšek, Hrovatin in Bizjak. Dobro pripravljeni za težko pot so se odpeljali v torek pop. iz Ljubljane in so odšli naravnost na Kamniško sedlo. Od tam so odšli na Okrešelj, od tu pa na Savinjsko sedlo.

Na Savinjskem sedlu

so našli že rešilno ekspedicijo, ki je dospela z Jezerskega pod vodstvom dr. Čermaka. Gledali so ravno severno stran Skute in so ugibali, kje bi se bila zgodila nesreča. Na vrhu se je videla velika lisa, ki je kazala, da se je tam odtrgala skala. Sledovi skale — ko je padala v dolino — so kazali v katero smer je skala padala. To je dajalo rešilni ekspediciji tudi navodilo, da se je vedela kam obrniti.

Na ledeniku.

Pod steno med Skuto in Rinko je eno uro visok ledenik. Vse je kazalo, da bo treba ledenik prehoditi do vrha. To je bilo izredno težko. Izborom plezalec se je pri tem izkazal stari Blaž Blaznik iz Solčave. Pa tudi drugim izurjenim turistom je delala pot precej težav. Na mnogih krajih so morali jahaje plaziti se preko ledenega grebena. Tako so dospeli pod skale in tam so našli truplo ponesrečenega Petriča. Ako bi bil Petrič obležal kje višje na steni bi ga bilo težko najti — tu pa je bilo delo vseeno lažje. Našli so truplo v razpoklini v ledu z glavo navzdol, zelo poškodovano — z raztrgano obleko.

Kako se je zgodila nesreča?

Nesreča, o kateri smo že poročali — se je pripetila v nedeljo okoli 10. ure. Takrat sta dijaka, ki sta prej hodila s Petričem skupaj, slišala ono drčanje skal. Petrič je plezal po strmi steni in je stopil a veliko skalo, ki se je pod njim utrgala. To, da so našli truplo brez čevljev, kaže, da je hotel Petrič najbrže bos po skalah naprej. Skala, ki se je utrgala se je razbila na kose — sledovi v dolini in lisa na robu, so kazali, da je morala biti precej velika. Nesrečni mladik planinec je pri padcu priletel na strmo steno in je bil takoj mrtev. Padel je 200 do 400 m globoko.

Zadnja pot.

Delavci so potegnili truplo iz razpoke — razpoka je bila še 8 m globlja — zavili so ga v ruhe in so ga po vrveh spustili do proda. Na to so ga prenesli na Jezersko. Pot na Jezersko je v par krajih precej nevarna in je bil precej nekoliko težaven. Nosilci pa se niso bali nevarnosti in so dospeli v sredo popoldne na Jezersko, kjer so položili truplo v mrtvašnico. Dr. Franta, je v imenu češke kolonije na Jezerskem obvestil stariše o nesreči. Osrednji odbor je lepo izpolnil svojo dolžnost, urenil stvar z vodniki, ki so le malo zahtevali za svoje delo.

Pogreb.

Družina pokojnega mladika je poskrbela, da bodo prepeljali truplo v soboto v Ljubljano.

Mladi Petrič je bil naravnost drzen turist, tako da so se celo najboljše turisti zanj bali. O mestu, kjer se je ponesrečil pravijo vsi da je skrajno nevarno.

V gorskih kočah na Kamniškem sedlu in v Kam. Bistrici — kakor se nam poroča, vlada slobodna žalost, ker je bil Petrič tam dobro znan in splošno priljubljen.

Prizadeti družini izražamo naše iskreno sožalje.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

Zavlačevanja, težkoče in upi.

V Bukarešti se vrše mirovna pogajanja. Prva seja je sklenila petdnevno premirje. S tem sklepom so pokazali Srbi in Grki svoje viteštvo. Kljub besedam bolgarskih delegatov, da bodo predlagali najprej avtonomijo Makedonije, so se Srbi in Grki pokazali vitezje. Vprašanje je, kako se jim bo viteštvo poplačalo. Razne izjave bolgarskih diplomatov ne obetajo ničesar dobrega. Tako izhaja iz besed bolgarskega delegata v Bukarešto, Tončeva, da Bolgarija ne priznava rezultate Bukareške konference za definitivne, temveč, da ti spadajo še pred evropsko konferenco, čije odločitve je za Bolgare merodajna. Tudi širokoustne izjave bolgarskega diplomata Madjarova ne bodo ravno v korist mirovnim pogajanjem. Tako zavrača na Srbe, da so oni in ne Bolgari začeli vojno. Govoril je dalje, da bolgarski državniški obžaluje, da so kedaj stopili s Srbi v zvezo in pravil je, da so bili Bolgari takrat zaslepljeni in zapeljani, ko so stopili z njimi v zvezo. Res lepo! Bolgarija, ki bi brez srbske pomoči ne dobila niti polovico tega kar ima, če bi ne bila dobila srbske pomoči, sedaj obžaluje srbsko - bolgarsko zvezo. Nadalje grozi bolgarski diplomat potem švabskih listov, da bo Bolgarija že pokazala Srbiji, kaj je bolgarska moč itd. Vsa ta dejstva dokazujejo, da Bolgari ne mislijo resno z mirovnimi pogajanjem. Sumljiva je že kvaliteta bolgarskih delegatov, ki so vsi samo državniški druge vrste.

Srbi bodo morali biti zelo previdni, da jih zopet bolgarska zahrbtnost neke lepe noči ne ogoljufa v mirovni upi.

Težkoča mirovnih pogajanj obstoja tudi v tem, da smatrajo in proglašajo Grki posest Kavale za pogoj (conditio sine qua non) mirovne pogodbe.

TEK MIROVNIH POGAJANJ.

Bukarešt, 31. julija. Danes ob 4. popoldne se je otvorila druga seja. V javni seji se je odobril zapisnik včerajšnje seje. Podpisali so ga vsi delegati.

Nato je predlagal ministrski predsednik Majorescu, da naj bi se člani mirovne delegacije združili po spornih interesih v posamezne skupine, ki bi v posebnih sejah si predložile svoje predloge. Tako bi glavna vprašanja prišla že predelana in razjasnjena pred konferenco.

Predlog Majoresca je bil sprejet, na kar se je posvetovala bolgarska delegacija z rumunsko.

Jutri se bodo posvetovali bolgarski delegati z zavezniškimi delegati.

Popoldne bo skupna tretja seja. SRBSKA JAVNOST IN PREMIRJE.

Belgrad, 31. julija. (Izvirno brzojavno poročilo »Dnevni«.) Javnost je z veliko nejevoljo sprejela vest o sklenjenem premirju, ker Bolgarom nihče nič ne zaupa, in je zelo neverjetno, da bi oni bili zmogni izvršiti nov zahrbtni napad, ker so do sedaj in tolikokrat pokazali, da jim ni čisto nič do mednarodnih določb. Ali javnost neomejeno zaupa armadnemu vodstvu, ki je gotovo vse ukrenilo, da se vsak zahrbtni bolgarski napad odbije tako odločno in uspešno, kot so bili odbiti vsi dosedanj taki napadi.

Javnost zahteva odločno, da se petdnevno premirje ne podaljša, ako se v tem času ne pokaže na mirovni konferenci, da so Bolgari pripravljeni resno in odkritosrečno skleniti mir. Ako se ta pripravljenost v teku petih dni ne pokaže in ako bi bolgarski delegati pokazali tudi najmanjši namen zavlačevati pogajanja, se mora premirje po petih dnevih takoj pretrgati in prepustiti armadnemu poveljstvu popolnoma proste roke.

Z BOJISČA.

Belgrad, 31. julija. Iz uradnega srbskega vira se poroča: Naše čete

so se približale Vidinskim utrdbam 2 kilometra in so zasedle Novo Selo.

Na stari srbsko - bolgarski meji, nasproti Vlasini, so poskusili Bolgari trikrat napad na naše čete. Toda bili so vedno odbiti.

KAVALA — POGOJ.

Bukarešt, 31. julija. Zdi se, da ne bo izročila Bolgarija za nobeno ceno Kavale, med tem, ko smatrajo Grki posest Kavale za pogoj ugodnega poteka mirovnih pogajanj. Upa se pa, da bodo te težkoče odstranjene vsled sprejetja posredovalnega predloga.

ŠKODA IN ŽRTVE.

Pariz, 31. julija. Listi poročajo, da so izgubili Srbi v zadnji vojni 41.000 mož. Od teh jih je padlo mrtvih 7000 na bojnem polju, 21.000 je bilo ranjenih; 1000 mož je umrlo na koleh; 12000 jih je zbolelo v taboriščih.

SRBIJA ZAHTEVA VIDIN!

Belgrad, 31. julija. (Izvirno brzojavno poročilo »Dnevni«.) Obleganje trdnjave Vidina ob Donavi po srbski armadi ni brez političnega pomena. Srbija bo najbrže zahtevala Vidin za sebe, kar se vidi še iz Pašičeve izjave, da se o vidinskem vprašanju mora odločiti na mirovni konferenci v Bukarešti. Vidin zahteva Srbija iz strateških ozirov, da dobi Srbija na svojem severo - vzhodu močnejšo obrambno bazo od dosedanje.

UPI.

Pariz, 31. julija. Listi poročajo, da bodo bolgarski delegati v prihodnjih dneh stavili predlog na takojšno obojestransko in istočasno demobilizacijo bolgarskih držav.

TUREK JE ZAČEL PREMIŠLJATI.

Pariz, 31. julija. Listi poročajo iz Carigrada: Porta se peča z mislijo, prepustiti Drinopolje za odgovarjajočo odškodnino, ki bi bila v tem, da se pomakne meja med Turčijo in Bolgarijo od črte Enos-Midija bolj proti zapadu. Drugič: Dovolitev volesil za takojšnjo zvišanje vseh colnin za 4 procenote. Tu so prepričani, da se Porta uda.

Odgovorni urednik Radivoj Korenč. Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pismenim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Centenim obiskovalcem Trsta se priporoča prenočišče v hotelu H. Kosič, ulica Carradori št. 15. Cene nizke. — Skupno več dijakov. najnižja cena.

Večletni poslovodja večjega podjetja, zmožen obeh deželnih jezikov v besedi in pisavi želi službe oskrbnika, paznika, skladiščnika ali kaj enakega. Ponudbe pod št. 40. na »Prvo anončno pisarno«. 686-3

Išče se stanovanje (večja in manjša soba s pritliklami). Ponudbe poste restante: Stanovanje št. 1000. — Ljubljana, glavna pošta. 676-2

Učenec se sprejme v slaščičarno. Ponudbe K. K. poste restante, Ljubljana. 688-2

Mirna stranka (3 osebe) išče za november termin stanovanje z 2 sobama in kuhinjo, najraje na Tržaški, Rimski, Bleiweisovi cesti, ali v Gradišču. Blagohotne ponudbe do 6. avgusta v »Prvo anončno pisarno«. 692-1

Radioaktivno termalno kopališče Toplice na Kranjskem

Sezija od 1. maja do 1. oktobra.

Postaja dolenske železnice Straža-Toplice. Akrtov vrelce 38°C, daje vsak dan nad 30.000 hl radioaktivne termalne vode. Zdravljenje s pitjem in s kopanjem. Izredno uspešno proti pušiki, revmi, neuralgiji (trganju), ženskim boleznim in drugim. Velika kopališča, posebne in močvirne kopeli. E. kuterapija in masaža. Ravateljstvo: Kopališki zdravnik dr. Konstantin Konvalinka. Zdravo podnebje, Goslogozdnata okolica. Bogato opremljene sobe. Izborne in cene restavracije. Prospekte in pojasnila daje brezplačno kopališka uprava.

Potrni in žalostni naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem protrežno, da je naš ljubi in edini sin, oziroma brat

Janko Petrič

absolvirani sedmošolec na ces. kr. II. drž. gimnaziji

dne 27. julija na Skuti v Kamniških planinah v 18. letu svoje dobe ponesrečil in preminul.

Truplo predrago pok. lika se prepelje iz Jezerskega na I. oroškem domov, kjer se bo v soboto, dne 2. avgusta pred hišo žalosti v Spodnji Šiški št. 172 ob 1/25. uri popoldne blagoslovilo in prepeljalo na pokopališče k Sv. Križu.

Sp. Šiška, dne 31. julija 1913.

Ivan Petrič, učitelj, oče. Ida Petrič roj. pl. Čini, mati. Ida, Vera, Berta, sestre.

Širite in naročajte »Dan«

Akviziterje

sprejme pod najugodnejšimi pogoji za varovalnico. Ponudbe pod »Sijajna bodočnost« na »Prvo anončno pisarno«.

Išče se pomožna kontoristinja

za Ljubljano, nastop takoj. Glavni pogoj, lepa trgovska pisava. Ponudbe na upr. tega lista pod »Kontoristinja«.

I. društvo hišnih posestnikov v Ljubljani

ima pisarno od 1. avgusta t. l. naprej v prostorih spedičijskega podjetja gospoda Frana Uherja v Selenburgovi ulici št. 4, v pritličju.

Ne glede na vrednost blaga

dajem panama slamnike, ki so preje stali 12—14 K za 6 K
spalne obleke " " " 13—16 " " 7 "
bele obleke zadnje nov. " " " 40—50 " " 14 "
prašne plašče " " " 18—20 " " 10 "

Dalje velika zaloga pralnih oblek za gospode in otroke po najnižjih cenah.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

3	v Ljubljani, Židovska ulica	3
Židovska ulica	Prodaja	Židovska ulica
	radi pozne sezije po zelo znižani ceni slamnike za dame in deklice.	
Modni salon		
STUCHLY-MASCHKE		
: Žalni klobuki vedno v zalogi. :		
3	v Ljubljani, Židovska ulica	3

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska

v Ljubljani, Prešernova ulica št. 3

je imela koncem leta 1912 denarnega prometa 660 milijonov kron, 42 milijonov kron vlog in 1 milijon 330 tisoč kron rezervnega zaklada.

Sprejema vloge vsak delavnik. Sprejema tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov. — Vložen denar obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka. — Pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu, da se tudi obrestujejo. — Hranilnica je pupilarno varna. — V njo vlagajo c. kr. sodišča in jerobi denar mladostnih otrok in varovancev, župnišča cerkven, občine pa občinski denar. — Hranilnica stoji pod javno kontrolo in nadzorstvom c. kr. deželne vlade. — Izključena je torej vsaka izguba vložnega denarja in to tudi za časa vojske, ker ima hranilnica denar razposojen na zemljišča.

Hranilnica posoja na zemljišča in poslopja proti 5 1/4 % obrestim in najmanj 3/4 % amortizacije. Za varčevanje ima vpeljene lične

domače hranilnike.

Posoja tudi na menice in vrednostne papirje.

Del. glavnica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad 8.000.000 K. K 1.000.000.

Stritarjeva ulica št. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 3/4 %